

landrina, Canal de les Vollandrines, volandrins, volandriner, Tossal de les Volandretes, volandreta, volant, un volant, paper volant, volater, de volantes, devolar, volanti, volantinet, al volanti, volants, volantina-da, volanti espigat, volassejar, volastrejar, voletejar (vegeu infra), *voleteig, volatam, volatina, volateria, volatilia, La Volateria, +volatge, volàtil, volàtic, volatilitat, volatilitzar, volatilització, volatilitzable, voleiar, volea* (vegeu infra), *voleiador, voleiós, voleiant, volear, voleia, voleio, voleando, volea* (vegeu supra), *volea*, *+bollera, de bot i boleï, voleï, boleiar, semblar a boleï, voleiada, voleiadís, voleiadissa, voleiador* (vegeu supra), *voleiament, voleiant* (vegeu supra), *voleiós* (vegeu supra), *volejar, volejador, volegada, voletejar* (vegeu supra), *voleteig* (vegeu supra), *voliqueig, voliàc, esvoliac, voliec, voliàna, voliàina, voliagna, voliànyà, voligana, voliòl, voriol, puriol, buriol, volior, convolar, circumvoliar, envolar-se, a l'envola, a l'envola-envola, envol, +envolada, esvolategar, esvolatec, esvolassejar-se, esvallossejar-se, esvolassegament, esvolatassejar, esvol, esvoletic, esvolatregar, esvolatxegar, esbalutxegar, esvoletxegar, esvolatxec, malvoliar, revolver, +revol, revolada, revilada, revoladissa, revolejar, revolver, revolvero, revolantigar, revolotejar, revoloteig, sobrevolar, sotavolant, trasvoliar, volamaria, vola-vola*, *a l'envola-envola* (vegeu supra), *volicampanes*.

Volatges, V. volar

Volatí 'acrobata, saltimbanquí', sembla haver estat pres del cast. VOLATÍN [1611] abans *buratí* id., alterat per influència del sinònim *volteador*; *buratí* es prengué de l'it. *burattino* 'titella', d'origen incert. □ 1.ª doc.: *bolantins*, 1636.

«A 24 de dembre, dia de Nadal, començaren a representar en la casa de les Comèdies uns *bolantins*», doc. de Val., 1636 (BRAE II, 541). *Volantins* és alteració fonètica de *volatins* per propagació de la nasalitat. Ara li donen els valencians el sentit de 'voltejadures, funambulisme, cabrioles de saltimbanquí, salts acrobàtics': «si cantava un rossinyol en un arbre, Llucianet era 'l primer en pujar a ell a baixar-li 'l niu; --- Viçanteta --- atenta als *volantins* que, per complaure-la fea entre'l fullam --- —Baixa d'eixa rama --- prima i se va a trencar ---», Morales Sanm. (*Idi. Lleua*, 20.3).

DERIV.: *Volantiner*.

Volàtic, volàtil, volatilia, volatilitat, volatilitzar, ització, volatina, volatge, vola-vola, V. volar Volc, V. bolcar

+VOLCA, mot comarcal mal conegut, i de sentit no ben precisat, potser 'quintana ufanosa', 'indret o cosa fèrtil': si estiguéssim segurs del seu sentit i vitalitat, no temeríem igualar-lo o relacionar-lo amb el castellà arcaic *huelga* 'horta a les vores d'un riu', que prové del cèltic *OLCA* «campus fecundus», provinent de l'indoeur. **POLKA*; però allò resta ben problemàtic. □ 1.ª i única doc.: a. 1900.

No recollit per l'*AlcM*, el conec per tres passatges de l'olotí MrnVayreda, que amb tanta riquesa i precisió reflecteix el vocabulari de la vella Garrotxa, tant el de les tradicionals famílies olotines com el de la conservadora pagesia de la Garrotxa alta i baixa.

La primera vegada mostraria un sentit bastant semblant al del cast. arcaic *huelga*, sobre el qual i la seva etimologia, veg. l'explícita i llarga nota 7 de l'article HOLGAR, DECH; en el tercer passatge sembla tenir un sentit abstracte ben diferent (potser 'prestigi'? per un ús figurat de la idea d'«ufanor, ufana'») «Les trumferes, mig descolgades y florejadades, com per obra d'un massa-fart; els ferratjons pudrint-se per les *volques*, y les vessanes, voluptosament assahonades, semblaven cansar-se d'esperar les maritals carficies de l'arada»; «deixant un rastre de gent caiguda, com les *volques* d'un camp de blat a punt de segar»; «Son espant. que ja comensà ab la *volca* de l'autoritat, anà en crescendo» (*Sang Nova* v, § 4, p. 363; *Carlinada* VI, 89; *Sang Nova* IV, § 8, 295).

El castellà *huelga* presenta una irregularitat fonètica, la -g-, que ací no hi seria, i es documenta els anys 857 y 1043, supervivent avui en molta toponímia de Castella la Vella, i altres terres del Nord d'Espanya; el gallo-llatí *olca* està documentat per Gregori de Tours amb la definició «campus fecundus». La pròtesi de *v-* en català no fóra gens inesperada: *ora* > *vora*, *vuit*, *vui*, *volva*. L'indoeur. *POLKA* està ben representat també en germànic i altres famílies indoeuropees, V. aquell estudi meu. Però no estant ben establert el sentit del mot català, aquesta conjectura etimològica resta ben dubtosa; quedem en dubte entre aquesta i la purament catalana que suggerírem a BOLCAR (vol. II, 64a10-17). I el tercer exemple augmenta encara els indicis d'un simple, bo i temptador, miratge.

VOLCA, pres del port. *volcão*, i aquest del ll. *Vül-cānus* 'déu del foc', i figuradament 'incendi'. □ 1.ª doc.: 1805, Belv.; Lab. 1840.

I ja repetidament Verdguer: «Rey n'era Atlas, aquell qui de la blava volta / los signes a una esfera de jaspí trasplantà / --- / li carregà fexuga l'Omnipotent sa esquerra / y'l mar, d'una gorjada, cadàvre, l'engolí, / restant-li sols lo Teyde, dit de sa mà de ferre / --- Fou lo gegant que pintan ab tot l'Olymp en guerra / --- / Mes del Tronant brunzenta, derrocadora, flama, / de sa escala de cingles suspesos l'estimbà / al mar bullent, de sofre y ones de foc, hont brama, / retorcent-se a la càrrega fexuga d'un *volcà*; / y a tu, ¿qui't salva --- Espanya, quan lo navili --- s'enfonza migpartit? / ---», *Atl.* I, 15b. I ja en l'esborrall de 1867 (estrofa canviada en la versió definitiva): «Mes ja al brugent incendi s'obrien les montanyes, / y per cent rojes boques, y grans com de *volcà*, / a glops foragitaven l'argent, que en ses entranyes, / com en l'urna més rica, l'Etern hi atesorà» (I, 58b); «lo cingle de Batera / y gola immensa d'un ferreny tità / --- / tal volta fou lo cràter d'un *volcà*», *Canigó* IX, 17e.

La història etimològica del mot quedà ben establerta des dels simultanis articles d'Aebischer (ZRPb.